

Bornholms Teaters foretræde for Folketingets Kulturudvalg 1. november 2023.

Bornholms Teater har anmodet om foretræde for at foreslå en særlig udviklingsaftale mellem staten og Bornholms Teater. En udviklingsaftale, der f.eks. kan have sit økonomiske afsæt i finanslovsbevillingen §21.23.55. til udvikling af egnsteatre, og som kan pege i retning af en mere permanent aftale mellem Bornholms Teater og staten.

Delegationen fra Bornholms Teater består af teaterchef for Bornholms Teater, Jens Svane Boutrup, og bestyrelsesmedlem Rikke Juellund.

Jens Svane Boutrup er instruktør, dramatiker og oversætter og har siden 2008 været teaterchef for Bornholms Teater.

Rikke Juellund er scenograf og tidligere formand for statens projektstøtteudvalg for scenekunst. Rikke har endvidere evalueret Bornholms Teater i 2019 på vegne af statens kunstfond.

Baggrund.

Bornholms Teater er egnsteater på Bornholm og bosat i landets ældste fungerende teaterbygning, Rønne Theater, som i år fylder 200 år. Bornholms Teater blev etableret som egnsteater i 2005.

Dengang modtog Bornholms Regionskommune 50% refusion af tilskuddet til Bornholms Teater, og teatret skulle producere én forestilling om året. I dag modtager Bornholms Regionskommune 35% refusion af tilskuddet til Bornholms Teater, og teatret har siden 2017 skulle producere to forestillinger om året. Den statslige andel af tilskuddet til teatret er faldet, samtidig med at produktionskravet er fordoblet, og Bornholms Regionskommune har ikke kunnet matche de øgede krav, med en øget bevilling.

Bornholms Teater har alligevel gennemlevet en kunstnerisk udvikling med fokus på lokal historie, lokale fortællinger og lokal identitet. I årene 2019 til 2022 gennemførte vi tre store produktioner om vendepunkter i Bornholms nyere historie under titlen Bornholmerkrøniken plus en udendørs bonusforestilling under corona. Forestillinger som kun har kunnet lade sig gøre med hjælp fra det særlige statslige udviklingstilskud, der blev givet i årene 2019-2022.

Problem.

Udviklingstilskuddet er bortfaldet og Bornholms Regionskommune er hårdt presset på økonomien, så nu står Bornholms Teater i en prekær situation, der ikke bare kan sætte en

stopper for den positive udvikling vi har haft igennem de senere år, men decideret sætte den i bakgear

Samtidig vil vi gerne, i forbindelse med arbejdet med en ny scenekunstreform, pege på mere fundamentale udfordringer for Bornholm Teater.

- Vi har særlige udfordringer pga. geografi. Vi skal hente alt kunstnerisk personale udenøs og det koster. Vi er svære at co-producere med, fordi vi ligger langt væk. Vi har ikke haft glæde af justeringer af egnsteaterbekendtgørelsen: vi kan, som det eneste egnsteater, ikke på nogen fornuftig måde, slå os sammen med nabokommuner. Vi skal kunne det hele selv - vi er Bornholms Regionsteater i Bornholms Regionskommune.
- Økonomien i egnsteaterordningen skal gennem den statslige refusion af ca. 35% af kommunens tilskud, fungere som et incitament for kommunen til at investere i sit teater. Men det er ikke en god model for kommuner fanget i fattigdom. De fattige kommuner kan ikke følge med teatrenes behov, så her betyder ordningen, at staten, i takt med den smuldrende kommunale økonomi, ender med at være mindst til stede dér hvor behovet er størst. Et paradoks, der umuligt kan være tilsigtet.
- Vi bor i Danmarks ældste teaterbygning, som er et fredet nationalt klenodie, der ikke modtager statslig støtte. Det er fantastiske rammer, men også dyre og besværlig at producere i, og vi bruger mange resurser på at understøtte teaterlivet i bygningen Rønne Theater.

Perspektiv.

Ved den seneste statslige evaluering af Bornholms Teater i 2019, bestilt af Statens Kunstfond, blev der konkluderet følgende:

- at Bornholms Teater lever op til egnsteateraftalen og bekendtgørelsen – med højt kunstnerisk kvalitets- og ambitionsniveau med afsæt i Bornholms særlige forudsætninger og behov.
- at teaterleder Jens Svane Boutrup leder teatret med en strategi, der dygtigt kombinerer forankring i den lokale kulturhistorie med en vedholdende retning mod nye scenekunstneriske udtryk.
- at Bornholms Teater, med opbakning fra kommunen og Jens Svane Boutrup som teaterleder, har potentiale til at udvikle sig yderligere i retning af et scenekunstnerisk kraftcenter af national betydning, og dermed fortsat være en vægtig del af regionskommunens positive kulturelle udvikling.

Bornholms Teater har siden evalueringen gennemført Bornholmerkrøniken og en række andre lokalt funderede forestillinger, som har nået et bredt og mangfoldigt publikum. Et lokalt funderet teaters styrke er, at man kan samle folk om egne historier, sætte dem i perspektiv og skabe nye fællesskaber. At arbejde på denne måde betyder, at der hver gang skal researches grundigt og at dramatikken skal skrives fra bunden. Det er ekstra omkostningstungt, men det giver også et meget stærkt resultat. Det betyder meget for et ø-

samfund som Bornholm, og det er en inspiration for andre lokalt forankrede teatre og for udviklingen af teatrenes betydning i kulturlandskabet generelt.

I en analyse fra Center for Kulturevaluering på Århus Universitet i 2022 blev der sat fokus på egnsteatrenes betydning for de lokalsamfund, de er tilknyttet, og her blev Bornholms Teater og Limfjordsteatret brugt som eksempler. Rapporten konkluderede bl.a., at egnsteatrene er aktive medspillere i deres hjemkommuner, hvor de ofte påtager sig opgaver, der ligger ud over, hvad der er påkrævet i egnsteateraftalerne, samt, at de også spiller en vigtig rolle i den nationale scenepolitik. Begge dele har Bornholms Teater ambitioner om at fortsætte og gerne udvikle – men det forudsætter, at vi har økonomien til at gøre det.

Bornholms Teater er gået ind i forhandlinger med Bornholms Regionskommune om en ny egnsteateraftale for årene 2025-2028 med en stærk vision og en klar plan.

En kunstnerisk vision om at videreudvikle succésen med det særlige lokale fokus. Vi vil, med hele Bornholm som test-ø, udvikle forskellige kunstneriske formater og forskellige former for inddragelse af borgere og publikum, til at fortælle historier med det lokale som prisme.

Vi har en klar plan om at lave opsøgende teater for dem, som ikke selv kommer i teatret - høj og lav, ung og gammel – ved at tage ud og spille for dem, dér hvor de bor og er. Vi vil skabe rammer for fælles kunstneriske oplevelser, som styrker lokale fællesskaber, og som inviterer dem udenfor fællesskabet indenfor.

Med dette foretræde håber vi at kunne indlede en dialog om en særlig udviklingsaftale, som kan løfte denne plan yderligere, og sikre Bornholm et stærkt professionelt teater til glæde for hele øen.

Jens Svane Boutrup

30. oktober 2023.

Tlf: 2880 1810

PRESSECITATER om Bornholmerkrøniken.

2019: **BESAT** - en forestilling om den dramatiske afslutning af 2. verdenskrig på Bornholm.

"Det skal han have tak for, teaterchefen. Det er da dét, et egnsteater skal kunne og skal gøre. Give plads til at fortælle om egnen, hvor det hører hjemme."

Torben Østergaard Møller, Bornholms Tidende

2020: **1658** - en gratis forestilling om dengang Bornholm blev dansk igen, præsenteret fra ladet af en lastbil rundt på hele Bornholm under corona.

"Begejstringen løftede sig, da de tre helte blev lovprist til færgeordener (...) og stykket er en fantastisk fortælling om vores stærke bornholmske identitet som selvstændige bønder og fiskere med stærkt borgerskab og stor frihedsforståelse"

Kristoffer Gravgaard, Bornholms Tidende

2021: **FISK** - en forestilling om sammenhold gennem fiskerikrisen på Bornholm i 1980erne.

"For Bornholms Teater, der har produceret forestillingen, er der tale om den største folkelige sejr i flere år og den fortjener bornholmernes fulde opmærksomhed, fordi der bag den umiddelbart underholdende facade gemmer sig en livsvisdom, som den deler med solskinsøens

beboere. Men også folk fra resten af landet kan med fordel se denne charmerende lille forestilling,

og måske blive lidt klogere på bornholmernes DNA?"

Michael Søby, CPHCulture

2022: **SNE** - en forestilling om finanskrisens konsekvenser og snevinteren 2010

"Tredje afsnit af bornholmerkrøniken har med premieren lørdag sat flot punktum i den store fortælling om Bornholm og vores samfunds nyere historier. Med trolde, elskov, stripperstang, jord og store, store mængder af sne er trilogien virkelig flot afsluttet."

Kristoffer Gravgaard, Bornholms Tidende

"Selvom trilogien er slut, er vi stadig klar til flere historier fra og om Bornholm. Vi må derfor håbe, at man også fra lokal side bakker tilstrækkeligt op om flere bornholmske teaterprojekter, da det har vist sig at være en glimrende måde at udbrede kendskabet til historien på denne dejlige ø."

Michael Søby, CPHCulture

"Egnsteatre skal af og til spille lokalforankret teater. Med bornholmertrilogien har egnsteatret Bornholms Teater taget sin opgave ganske alvorligt. Og dermed er det blot at sige: støt de lokale teaterinitiativer!"

Ulla Strømberg, Kulturkupeen